

Publius Faustus Andrelinus

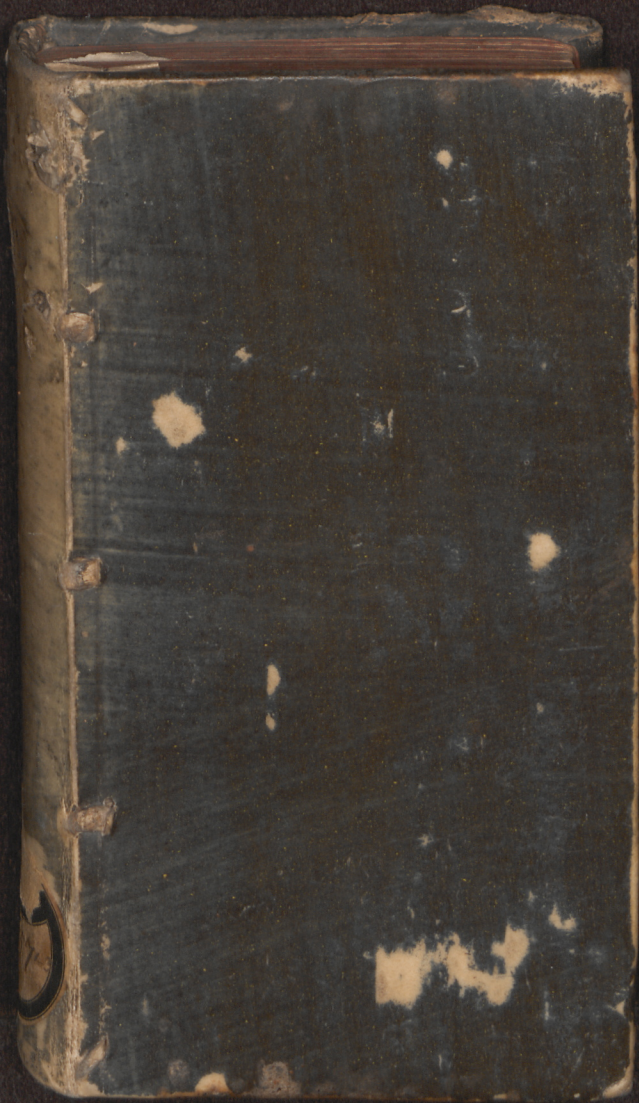
Iulius II. P.M. : Discursus viri cuiuspiam eruditissimi festivus sane ac elegans, quomodo Iulius II. P.M. post mortem, coeli fores pulsando, ab ianitore illo D. Petro intromitti nequiverit quanquam dum viveret, sanctissimi atque adeo sanctitatis nomine appellatus, totque bellis feliciter gestis praeclarus, vel dominum coeli futurum se esse speravit ...

Iam secundum ... descripta, [Rostock]: Richelius, [ca. 1620]

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn730402339>

Druck Freier Zugang

A-D. 6A

A-E
A-D

510.13.

F.9-36571-3.

Hin

8 R.

2.
Hin

JULIUS II. P. M.

DISCURSUS VIRI CUIUS-
piam eruditissimi festivos sanè ac elo-
gans, quomodo ILLIUS II. P. M. post mor-
tem, cœli fores pulsando, ab janitore illo D.
Petro intrromitti nequiverit: quanquam dū
viveret, sanctissimi atq; adeo sanctitatis
nomine appellatus, totq; belli feli-
citer gestis præclarus, vel do-
minū cœli futurū se es
se speravit.

Lector risum cohibe:

Cui jam nunc accessit

O R A T I O.

Ad Christum Opt. Max. pro JULIO

Secundo Ligure pont. Max. a quo

dā bene docto & Christiano

per scripta.

Lege & adficiat

Primum

Seculo abhinc 1500. retro lapso

cōscripta typisq; exscripta

Jam secundum Literis Hæredum Rich. lia-
norum descripta.

Ex Bibliotheca
Academica
Rostochiensis

INTERLOCUTORES
JULIUS II. GENIUS, ET
PETRUS

Ulius. II. Pontifex
Max. Quid hoc ma-
li est? non aperiun-
tur fores? Opinor aut
mutatam, aut certe
turbatam seram, GEN.

Quin potius vide, ne tu non attuleris clavē
quam oportet? neq; enim eādē aperitur
hoc ostium, qua arca nummularia: atq; adeo,
cur non utramq; hac attulisti? nam ista
quidem potentie clavis est, non scientie.
III. Imō prater hanc nulli mihi unquam
fuit: neq; video quid opus sit illa, quum hæc
adsit. GEN. Nec ego sane, nisi quod in-
terim excludimur. III. Effervesce: mihi
bilis, pulsabo fores. Heus heus aperite hoc a-
tutum aliquis ostium. Quid hoc rei est? ne-
man prodit? Quid ita cessat hic janitor?
fer tū

fertit opinor adprobe potus. GEN. Ue
hic ex se metitur omnes. P E. Bene quod
portam habemus adamantinam, alioqui
quisquis est, perfregisset. Gigantem ali-
quem, aut satrapam, urbium everforem
adesse oportet. Sed o Deum immortalem,
quam hic cloacam olfacio. Non statim a-
periam ostium, sed hic e fenestella cancella-
ta prospectans, quid portenti sit cogno-
scam. Quis es? aut quid tibi vis? IVL.
Quin tu fores aperis quantum potes.
qui si tuo fungi voluisses officio, obviam o-
portuit venisse vel universa calitum pompa.
P E Satis imperiose: Tu mihi prius exponito
quinam sis. IVL. Quasi vero ipse non videas.
P E. Videas? Ego vero novum & hactenus
non visum spectaculum video, ne dicam
monstrum. ILL. At ni plane cecus es, a-
gnoscis opinor clavem hanc: si quercum au-
ream ignoras, & vides triplicem coronam,
nec non undiq, gemmis & auro lucentem
pallam. P E. Equidem argenteam clavem
utcumq, agnosco, licet & solans, & multo
dissimilem ijs, quas olim mihi verus ille pa-

Et Ecclēſiē tradidit Chriſtus. Porro corō-
nam iſtam tam ſuperbam qui quaſo poſſim
agnoscere? quam nec barbarus unquam ty-
rannus auſus eſt geſtare? nedum is qui huc
admitti poſtulet. Nam palla iſta nihil me
mouet: qui gemmas & aurum perinde ut
rudera calcarim, atq; contempſerim. Sed
quid eſt hoc? vōdeo paſſim & in clavi, & in
corona, & in palla notas ſceleratiſſimi cau-
ponis, & impoſtoris, mei quidem prænomi-
nis, ſed non inſtituti, Simonis, quem ego
quondam Chriſti præſidio deieci. JLL.
Mitte nugas iſtas, ſi ſapis: nam ego, ſi neſcis,
ſum Julius ille Ligur: & agnoſcis, ni fallor,
duas litteras, P.M. niſi omnino litteras non
didiciſti. PE. Significant, opinor Peſtem
Maximam. GE. Ha ha ha, ut hic divina-
tor rem acu tetigit. JVL. Imò Ponti-
fem Maximum PE. Vt ter maximus ſis,
ac magis etiam quam Mercurius ille Tri-
anegiſtus, huc non recipieris: niſi fueris o-
ptimus, hoc eſt ſanctus. JVL. Atq; adeò
ſi quid ad rem pertinet appellari ſanctum:
nimium impudens es, qui mihi cuncteris a-
periro

perire fores: Cum tu tot jam seculi tam-
tummodo sanctus dicaris, me nullus unquam
vocarit, nisi sanctissimum. Extant sex
millia bullarum. GE. Vere bullarum. JUL.
in quibus non semel sanctissimus dominus
non inor imò jam sanctitatis nomine deno-
tabar, non sancti: ut quisquid mihi libu-
isset. GEN. vel temulento. JUL. id san-
ctitatem sanctissimi domini Julij dicerent
fecisse. PE. Quin tu igitur ab istis adula-
toribus cælum postulato, qui te sanctissimum
fecerunt, & iidem tribuant felicitatem,
qui dederunt sanctitatem. Quanquam
usq; adeo nihil interesse censes, dicaris san-
ctus, an sis? JUL. Irritor: si modo vive-
re licuisset, ego tibi istam nec sanctitatem
inviderem, nec felicitatem. PE. O vo-
cem sanctissima mentis indicem: quan-
quam & alioquin ego te jamdudum oculis
totum collustrans, multam impietatis, nul-
lam in te sanctimonie notam animadverto.
Quid enim sibi vult novus iste comitatus,
tam non pontificius? nam viginti ferme
millia tecum adducis: nec ullum in tanta

A 3

conspicitur

conspicio turba, cui vel vultus sit Christia-
nus. Video teterrimam hominum colla-
vicem, nihil præter fornicæ, temetum, ac
pulverem bombardicum olentium. La-
trones conductitij mihi videntur, vel larvæ
potius tartaræ huc ab inferis enuisse, ut cæ-
li bella moveant. Jam te ipsum quo ma-
gis ac magis contemtor, hoc minus ullum
video viri apostolici vestigium. Principio,
quid hoc monstri est, quod cum superne sa-
cerdotis ornatum geras, idem intus armis
crucentatis totus horres, crepasq;? Ad hæc,
quàm truces oculi, quàm contumax os,
quàm minax frons, quàm elatum & arro-
gans supercilium. Nam pudet dicere, ac
piget interim videre, nullam corporis par-
tem non conspurcatam notis prodigiose &
abominanda libidinis. Ut ne dicam, quod
etiamnum totus & ructas & oles crapulam
ac temetum, ac mihi quidem modo vomu-
isse videris. Deniq; is est totius corporis
habitus, ut non tam etate morbive, quàm
crapula victus, marcidus & fractus videar-
is. GE. Ut graphico hunc suis depinxit
colori

coloribus. PE. Tametsi video te jamdu-
dum mihi supercilio mirantem, tamen
haud queo reticere, quod sentio. Suspicio
pestilentissimum illum Julium ethnicum
ab inferis redisse personatum, ut me ride-
at: adeo tibi, cum illo conveniunt omnia.
JUL. Madasi. PE. quid dixit? GE. Ira-
tus est. Ad hanc vocem nemo cardinalium
non fugitabat: alioqui fustem illum san-
ctissimi sensurus, praesertim a convivio. PE.
Tu mihi videre probe callere sensum homi-
ni. perinde dic mihi, quizes. GE. Ego sum
magnus ille Julij genius. PE. Imo malus o-
pinor. GE. Quaecumq; sum. Julianus
sum. JUL. Quis tu nugas istas missas fa-
cis, ac fores aperis? nisi MAVI effringi, quid
multis opus est? vides cujusmodi ducam
comites? PE. Sane video latrones exerci-
tatissimos: verum ne sis insciens, haec fores
tibi sunt alijs armis expugnande. ILL.
Verborum, inquam, jam satis: ni pares pro-
perere, excommunicationis fulmen vel in te
torquebo, quo summos aliquando Reges,
atq; adeo regna terrui. Bullam vides jam

46

in haec

ia haec pararam? PE. Quod malum fulmē,
quod tonitru, quas bullas, quas ampullas
mibi narras obsecro? nam istorum nihil
unquam audivimus à Christo. JUL. At
senties nisi pares. PET. Si quos olim istis fu-
mis irritasti, nihil ad hunc locum, hic veris
agas oportet: benefactis, non maledictis
hoc ~~ira~~ expugnatur. Sed queso te tu mi-
hi fulmen excommunicationis minitari &
dic quo jure? JUL. Optimo, quando jam
privatus es, nec aliud, quam quilibet ple-
bejus sacerdos, imò ne sacerdos quidem, ut
consecrandi impotens. PE. Nempe quia
mortuus opinor. JUL. Videlicet. PE. At
ista quidem ratione nihilo mihi praestas,
quam mortuus. JUL. Imò quamdiu car-
dinales de novo pontifice subrogando liti-
gant, mea est administratio. GEN. Ut ad-
huc vite somnia somniat. JUL. Sed jam
aperi, inquam. PE. Ni merita narras, in-
quam, nihil agis. JUL. Quae merita? PE.
Dicam. Excelluisti doctrina sacra? JUL.
Minimè: nec hoc vacabat tot occupato bel-
lis: verum abunde satis est fratrum, si quid
hoc

hoc ad rem pertinet. PE. Ergo vita sancti
monia multos Christo lucresecisti? GE.
Tartaro quamplurimos. PE. Claruisti mi-
raculis? ILL. Obsoleta loqueris. PE. Pu-
re orasti, & assidue? ILL. Quas nugas hic
gannit. PE. Jejunijs vigilijsq; macerasti
corpus? GE. Desine queso hac apud hunc
frustrâ, ne ludas operam. PE. Ego alias
egregij pontificis dotes non novi: si is habet
magis apostolicas, narret ipse. ILL. Quan-
quam indigna res est, Iulium illum omnibus
ante hac invictum, nunc Petro cedere, ut
ne quid aliud dicam, piscatori, ac penè men-
dico: tamen uti cognoscas, cujusmodi con-
temnas principem, audi jam paucâ. Prin-
cipio Ligur sum, non ut tu Iudæus, cum quo
mihi vel hoc esse commune doleo, quod na-
vicular aliquando fuerim. GEN. Nihil
est quod graviter feras, nam hic quoq; per-
multum interest, quod hic victus parandi
gratia piscabatur, tu ad stipem exiguam,
scalmum remis subigebas. ILL. Deinde
Sixti pontificis verè maximi. GEN. De
vitijs sentit. ILL. E sorore nepos. Hujus

46

Singula-

ſingulari favore, meaq; industria, primum
ad eccleſiaſticas opes deinde per gradus ad
Cardinalitij galeri ſaſtigium ſum euectus:
poſt multis fortune procellis exercitus, ac
duriffimis caſibus ſurſum jaſtatus ac deor-
ſum ac præter alios morbos, comitali quoq;
obnoxius. Deniq; ſcabie quoq; (quam
Gallicam vocant) totus opertus. Ad hæc
exul, inviſus, damnatus, omnibus abjectus,
ac penè deploratus. Tamen ipſe ſummo
pontificio ſpem nunquam abjeci: ea erat a-
nimi fortitudo, quum tu muliercule voce
territus, ſtatim ceſſeris. Tibi mulier ani-
mum ademerat: mihi mulier quedam ſa-
tidica, ſive ſortilega, fiduciam hanc addi-
derat: que quondam tot merſo malis, clam
in ſuſurravit in aurem: Perdura Iuliane,
nihil te pigeat vel facere, vel pati: olim
triplici corona decoraberis: eris rex regū,
& dominus dominantium. Neq; verò me
feſellit, vel mea ſpes, vel illius vaticinium.
Huc quoq; præter omnium ſpem ſum elucta-
tus, partim ope Gallorum, qui reſectum fo-
verunt, partim inæſtimabili vi pecuniarū,

non absq; multo constata fenore: nec id
absq; ingenio tamen. PE. Quod ingenium
narras? ILL. Hoc est, non absq; promissis
ex pacto sacerdotijs, atq; in hoc repertis ar-
te fidejussoribus: quandoquidem tam inge-
ntem pecuniam vix crassus ipse præsenti-
tem totam numerasset. Verùm hæc fru-
strà tibi narro, quæ nec omnes intelligunt
mensarij. Habes quomodo pervenerim:
jam in pontificatū ita me gessi, ut nemo sit,
non dicam priscorum illorum pontificum,
qui solo titulo mihi videntur fuisse pontifi-
ces, sed nec recentiorum: cui tantum Eccle-
sia, tantum Christus ipse debeat, quan-
tum mihi. GE. Ut Thraſonem agit belua.
PE. Expecto quorsum evadas. ILL. Nam
multis officijs (sic enim vocant) novis re-
pertis non mediocriter auxiliisq; pontifi-
cium. Tum rationem inveni, ut citra Si-
monia vicium episcopatus emerentur. Ni-
mirū constitutū est à majoribus meis, ut cui
contigerit episcopatus, is deponat officium:
id ita sum interpretatus, deponere juberi:
ut non deponitur, quod non habes: emen-

dum igitur quod deponat. Hac arte sin-
guli episcopatus sena statim, aut septena
ducatorum millia adferbant: præter illa
quæ ex more pro bullis extorquentur. Tum
ex nova moneta (qua totam explevi Ita-
liam) non exiguum emolumentum conflu-
vi: nec ulla cessavi parte in accumulandis
pecunijs. Nimirum intelligens absq; his
nihil rectè geri, neq; sacrum, neq; profanum.
Et ut ad mjora veniam, Bononiam à Ben-
tivolis occupatam Romane sedi restitui. Ve-
netos ante invictos omnibus, Marte contudi.
Ferraria ducem diu malè vexatum bello,
propemodum in nassam illexeram. Conci-
liabulum schismaticum simulato contra
concilio feliciter elusi, & clavum (quod di-
si solet) clavo depuli. Postremo Gallos
tunc orbi formidabiles universo, ex univer-
sa Italia deturbavi: deturbaturus & Hi-
spanos (nam huc ibam) nisi me fata terris
eripuissent. Atq; hic quoq; quàm invictum
prestitere animum, vide: Gallis superio-
ribus latebras circumspectare cepi, canam
aleam barbam rebus propemodum in de-

peratio

operationem adductū: cum repente nuntius
affertur aureus, apud Ravennam aliquot Gallorum millia trucidata, ibi revixit Iulius. Ad hæc triduum ferme pro mortuo habebat, etiam mihi: atq; hic quoq; rursū præter omnium, atq; adeo meam etiam spem revixi. Tantum igitur mea valet vel auctoritas vel astutia, ut hodie sic nemo regum Christianorum, quem non ad arma concitaverim, ruptis, discissis, discussis fœderibus omnibus, quibus inter se fuerunt artissimè conciliati. Proximo quoq; fœdere (quod Cameraci inter me, & Gallorum, & Romanorum regem, aliosq; cojerat principes) ita abolito, ut ejus ne mentio quidem unquam sit facta. Super hæc omnia, quum tantum aluerim exercitum, tot splendidissimos triumphos adornarim, tot exhibuerim ludos, tot locis ædificaverim: tamē moriens reliqui quinquagies centena millia ducatorum: majora gesturus, si Iudeus illo medicus, qui diu mihi vitam arte sua pro-
rogarat, amplius proferre potuisset. Atq;
utinam nunc quoq; magus aliquis me in

Vitam restituat, quo egregijs capti: mei: co-
lophonem liceat imponere: tametsi moriens
id sedulo curavi, ne bella per me toto orbe
concitata componerentur: dediꝑ operam,
ut pecunia in eum duntaxat usum essent
incolumes: hac erat suprema vox animã
exhalantis. Nunc, & sic de Christo, sic
de Ecclesia merito pontifici gravare Christi-
fores aperire? Atq; hac magis admirabitur,
qui perpenderit me hac sola animi virtute
perpetrasse, nullis alijs adjutum adminicu-
lis, quibus alij fere solent. Non natalibus,
quum ne ipse patrem norim: quod quidem
ad gloriam meam dixerim: non forma,
quam larvale faciem omnes exhorruerint:
non litteris, quas nunquam attigi: non
corporis virilus, quod mihi tale contigit,
quale superius descripsi: non etatis favore,
senex hac gefi: non popularitate, nam ne-
mo non oderat, non clementia, qui adeo
sui inexorabilis, ut in eos quoq; savierim,
quibus alij solent omnia permittere. PE.
Quid hoc rei est? GE. Hoc tametsi durum
videtur, molle quiddam est. III. Sed re-
luctante

luctante fortuna, etate, corpore, breviter,
dijs atq; hominibus, solo tamen animo meo
fretus & pecunijs, hæc tanta paucis annis
gesi: tanta relictâ materia posteris, ut sit
quod agant vel in decimum annum. Hæc
de me ipso verissimè quidem, sed tamen mo-
destissimè dixi: quæ si qui eorum, qui Ro-
mæ solebant apud me dicere, suis phaleris
exornasset, deum audires, non hominem.
PE. Invictissimè bellator, quoniam mihi no-
va & inaudita sunt omnia quæ narras. quæ-
so veniam hanc, meo des vel stupori vel im-
peritiæ, ne molestum sit crassius de singulis
percunctanti respondere. Qui sunt isti
candidi, comatuliq;? ILL. Hos quidem a-
nimi causa alebam. PE. Qui nigri isti, &
cicatricosi? ILL. Milites sunt ac duces, quæ
mea, & ecclesiæ causa fortiter in bello mor-
tem oppetierunt, partim in expugnanda
Bononia, complures in prælio adversus Ve-
netos, pleriq; apud Ravennam: quibus o-
mnibus vel exacto debetur calum: siqui-
dem jam pridem magnis bullis sum pollici-
tus, recta in calum evoluturos, quicumq;
Iulij

Iulij aspectus pugnarent, etiam quæcumq;
vita præcessisset. PE. Proinde quantum
conjectura consequor, existis erant, qui mi-
hi sæpius ante tuum adventum molesti fue-
runt (dum hac tantum non vi conarentur
irrumperè) plumbeas quasdam bullas o-
stentantes. ILL. Ergò non admisisti,
quantum audio. PE. Egone & ne unum
quidem istius sanè generis. Nam ita me
docuit Christus, has fores aperiendas non
his, qui plumbo graves hic adducunt bul-
las, sed qui nudos vestierunt, esurientes
paverunt, sitientibus potum dederunt, ca-
ptivos iuverunt, peregrinos collegerunt.
Etenim si eos quoq; voluit excludi, qui in
nomine suo prophetarint, qui demonia eje-
cerint, qui signa fecerint: tu censés ad-
mittendos, qui tantummodo, bullam huc
afferunt, Iulij nomine? ILL. Quid si
scissem? PE. Intelligo, si quis ab inferis re-
versus, ea tibi renunciaasset, bellum indi-
xisses mihi. ILL. Quia & excommuni-
casssem: PE. Sed perge, cur armatus ipse?
ILL. Quasi ne scias summo pontifici utrūq;
est

esse gladiū aut nisi velis bellare nudū. PE.
Ego sanè cum istum tenerem locum, nul-
lum novi gladium: nisi gladium spiritus,
quod verbum Dei. ILL. At non idem
prædicat Malchus, cuius auriculam absq̃
gladio amputasti credo. PE. Memini, &
agnosco, sed tunc pro magistro Christo
pugnabam, non pro me: pro vita Domini,
non pro nummis, aut dititione seculari: &
pugnabam non tam pontifex, promissis
duntaxat clavibus, non acceptis, nondum
accepto Spiritu Sancto, & tamen iustus sum
recondere, ut palam admoneret, hoc pugne
genus non convenire sacerdotibus, imò ne
Christianis quidem, verùm hæc aliàs. Cui
tam accuratè te Ligurem esse prædicas &
quasi quicquam hoc ad Christi vicarium
pertineat qua gente sit oriundus. ILL.
Imò summam existimo pietatem, gentem
meam nobilitare: proinde titulum hunc
numismatis, statuis, fornicibus, ac parietibus
omnibus inscribo. PE. Ergò patriam
novit, qui patrem non novit? At ega
initio putabam te de caelesti Hierusalem
credens

credentium patria loqui: deq; illius unico
principe, cujus optant illi sanctificari, hoc
est, illustrari numine. Sed cur addis, Sixti
ex sorore nepotem: quem quidem hominem
demiror nunquam huc accessisse: presertim
cum & summus fuerit pontifex. &
tibi tanto duci cognatus. Quare dic obse-
secro, quid homini fuerit? Sacerdosne?
III. Imò miles egregius, tam eximie reli-
gionis, nempe Franciscane, PE. Equidẽ
Franciscum vidi quondam virum inter
laicos optimum, opum, voluptatis ambitio-
nis summum contemptorem. An pauper
culus ille tales nunc habet satrapas? III.
Quantum video, notis quicquam ad meo-
liora proficere: pauper erat & Benediculus,
cum hujus posteri nunc adeo divites sint,
ut nos etiam illis invideamus. PE. Pulchrè,
sed ad rem redito, de Sixti nepote. III.
Consulto id facio, nimirum ut obturem
os ijs, qui me ex illo prognatum affirmant,
nimirum liberè. PE. Liberè, sed quid num-
verè? III. Atqui non est istud è pontis-
ficia dignitate, cujus ubiq; habenda est
ratio.

ratio. PE. At ipsa sui rationem ita demū
rectissime mihi videtur habitura, si nihil
admittat quod jure possit opprobriari. Sed
obtestor per pontificiam majestatem dic
mibi bona fide, estne ista jam via vulgas
ris, ac solennis ad summum pontificium
pervenienti, quā in modō depingebas? ILL.
Aliquot jam seculis haud fuit alia: nisi
forte qui mihi successurus est, alia creas
bitur via. Nam ipse summum affecutus
pontificium, statim edita formidabili bulla
cavi, ne quis simili ratione ad eum hono
rem penetraret, eam bullam, & pauld
ante mortem renovavi: quantum sit vas
litura, viderint alij. PE. Opinor nemio
nem rectius id malum describere potuisse:
sed illud miror, quenquam inveniri, qui
munus hoc velit suspicere: praesertim cura
tot occupationibus sit (ut audio) obno
xium, & tanto negotio ad id sit ductan
dum. Nam me pontifice vix quiquam
vi poterat adigi, ut presbyteri aut diaconi
suspiceret honorem. ILL. Neq; mirum
adeo: nam illis temporibus status episcop
porum

porum & patrum nihil aliud erat, quam labores, vigiliae, jejunia, doctrina, saepe numero mors: nunc regnum est ac tyrannis: & quis pro regno, si spes sit, non dimicet? PE. Sed age, quid Bononia, nunc à fide desciverat, ut fuerit sedis Romanae restituenda? ILL. Bona verba, non hoc agebatur. PE. Fortasse Bentivolo male administrante marcebat resp. ILL. Imò maxime florebat illa civitas, multis aedificijs aucta & illustrata. & eam ob rem impensius inhiabam. Intellego: praeter jus igitur invaderat? ILL. Ne hoc quidem, ex pacto possidebat. PE. Cives ergò non ferebant eum principem? ILL. Imò mordicus illum tenebant: me aversabantur ferme universi. PE. Quid igitur cause? ILL. Nempe quod ille sic administrabat, ut ex immensa pecunia, quam è civibus collegerat, vix paucula millia ad nostrum redirent fiscum. Praeterea sic expediebat ad id, quod tum agitabam a vimo. Itaq; Gallis operam navantibus, & nonnullis meo fulmine territis, profusio
gato

gato Bentivolo, Cardinales ac Episcopos
arbi profeci: ut nulla pars emolumentorum
non rediret ecclesie Romanae. Ad
hec, titulus & imperij dignitas ante pe-
nes illum esse videbantur: nunc undiq;
nostrae visuntur statuae; nostri leguntur
tituli, nostra adorantur trophaa: jam
passim & Iulius Saxeus stat & aeneus. De-
nig; si spectasses, quam regali triumpho Bo-
noniam sim ingressus, fortasse contemneres
omnes Octavio- rum ac Scipionum triump-
phos: & intelligeres me non absq; causa
tam strenue pro Bononia dimicasse: vereq;
spectasses eodem tempore, & militantem,
& triumphantem ecclesiam. PE. Ergo
te regnante, quantum intelligo, contigit
illud, quod nos orare jusserat Christus,
Adveniat regnum tuum. Iam vero Vene-
neti, quid admiserant? IVL. Primum
gracissabant, ac me propemodum pro des-
lectamento habebant, nihil non convitios-
rum in me jacentes. PE. Verorum an
falsorum. ILL. Quid refert? sacrilegium
est de Romano pontifice, vel mutire, nisi
in laud

in laudem. Deniq³ sacerdotia suo confes-
rebant arbitrato: nullas lites huc trans-
ferri patiebantur: nullas commercabantur
dispensationes. Quid multis opus est? in-
tolerabili jactura Romanam sedem afflige-
bant, quippe qui non exiguam insuper pas-
trimonij tui partem occuparant. PE. Mei
patrimonij? Quod obsecro mihi narras pas-
trimonium? qui relictis omnibus, nudum
Christum nudus sum secutus. ILL. Aliquot
inquam oppida sedi Romanae debita: sic
enim peculiarem illam possessionum suarū
partem sanctissimis patribus placuit appelo-
lare. PE. Mea quidem infamia probe
vestris lucris consulitis. Hanc igitur apo-
pellas jacturam intolerabilem? ILL. Queda-
ni? PET. Verum erant corrupti mores, res
frixerat pietas? ILL. Apage de nugis a-
gis, imò detrabebantur nobis infinita dus-
catorum millia, quod vel legioni militum
alende sufficiebant. PE. Magna sane j-
ctura feneratori. At Ferrariensis ille, qui
tandem designarat? ILL. Quid ille? homo
omnium hominum ingratisimus? Huic
honorero

honorem eum habuerat ille Christi vicari-
us, Alexander ut alteram filiam illi das-
ret uxorem: addidit dotis nomine luculen-
tissimam ditionem, homini alioqui ignavo
tamen immemor tantæ humanitatis, sem-
per oblatrabat mihi Simoniacum, pederas-
stem, ac emote mentis hominem dictitans,
Et insuper vectigalia nonnulla vendicabat
non illa quidem maxima, tamen haud qua-
quam aspernenda diligenti pastoris. GEN.
Imo negotiatori. III. Ad hæc quod verius
ad rem pertinet, expediebat hoc ad id quod
parabam, hoc imperij, nostræ ditioni copu-
lari, propter situs oportunitatem. Pro-
inde conatus sum, hoc deturbato, ditionem
eam meo cognato conferre, viro strenuo, Et
quidvis pro dignitate ecclesie ausuro: ut
qui nuper suaute manu Cardinalem P. ipse
eusem in meam gratiam confoderit. Nam
filie maritus sua forte contentus est. PE.
Quid audio? uxores ac liberos habent
summi pontifices? IV. Suas quidem uxores
non habent: liberos autem eos habere,
quid monstri est, cum sint viri, non Eunuch-
ibus.

ehi? PE. Sed quæ tamen res excitarat
schismaticum illud conciliabulum? IVL.
Perlongum fuerit rem à prima repetere os
virgine: dicam summam. Iam quosdam
cadere ceperat Romanae curiae: Aiebant,
turpi quæstu, prodigijs ac nefandis libidinibus,
veneficijs; sacrilegijs, cadibus; Simoniacis
nundinis inquinata esse omnia: Me ipsum aiebant
simonicum, temulentum, spurcum, mundano
turgidum spiritu: ac modis omnibus eum,
qui locum illum indignus cum summa reip.
Christianae pernicie, occuparem: Itaque
generali concilio succurrendum esse rebus
tam afflictis. Addebant adjuratum me ut
posthac acceptum honorem, intra biennium
generale concilium indicerem, hac lege
creatum pontificem. PE. Atque id verè dictum?
IVL. Imo & factum. At ipse me ab eo
jurejurando, quum visum est, absolvi. Quis
autem dubitet, vel quidvis dejerare, cum de
regno agitur? In alijs colenda pietas, ut
elegantè ille dixit IULIUS, alter ego. Sed
audaciam hominum specta; vide quorsum
evadant,

vadant. Desciscunt Cardinales novem,
denunciant mihi concilium, invitant, orāt,
ut praesideam. Quum non impetrant, in-
dicunt universis. authore Maximiliano
tanquam Imperatore (quod historia te-
stantur olim ab Imperatoribus Romanis con-
cilium indici solere (authore item Gallo-
rum rege Ludovico ejus nomini duodecimo
Horresco referens, ac tunicam illam Chri-
sti inconsutilem conantur discindere. quom-
m̄ quoq; reliquerunt integram, qui Christū
crucifixerunt. PE. Sed eras hujusmodi
qualem illi praedicabant? JUL. Quid ad-
rem? Summus eram Pontifex, fuge me
vel Cercopibus sceleratiorem, vel Merycho-
stultiorem, vel indoctiorem stipite, spurci-
orem lerna: qui quis hanc tenet potentia
clavem, cum decet, ut Christi vicarium re-
vereri, ut sanctissimum suspicere. PE. E-
tiam aperte malum? JUL. Vel apertissi-
me. Quare non ferendum, ut cum quō
Dei vicem agit in terris, omnino Deū quen-
dam inter homines praestat; à quo etiam
homuncione reprehendatur, aut convitijs

B

viale-

violetur. PE. Atqui reclamatur sensus com-
munis, ut bene sentiamus de eo, quem pa-
lam scelerosum cernimus: aut bene loqua-
mur de eo, de quo male sentimus. JLL.
Cogitet quis, quid volet, modo bene loqua-
tur, aut certe sileat. Porro reprehendi non
potest Pontifex Romanus, nec à concilio ge-
nerali. PE. Unum hoc scio, qui Christi vi-
cem sustinet in terris, debere quam potest
illi simillimum esse, atq; ita vitam omnem
peragere, ne quid in eo possit reprehendi,
nève quisquam merito de illo male loqui
queat. Male verò cum Pontificibus agi-
tur, si ut bene de se loquantur homines, mi-
nis extorquent potius, quam beneficis im-
petrant: quos nisi mentiendo laudare non
possis, quorum summa gloria sit, hominum
male sentientium coactum silentium. Ve-
rum illud mihi responde. Nulla ratione
potest amoveri scelerosus ac pestilens ponti-
fex. JLL. Ridiculum, à quo amoveretur,
qui summus est. PE. Atqui ob id ipsum ma-
xime debeat amoveri, quia summus. Nam
quo major, hoc perniciosior. Si humana
leges

leges Imperatorum male temp. admini-
strantem, non solum abdicant, verum eti-
am capitis afficiunt supplicio, quanam est
tam infelix Ecclesia conditio, ut Rom. pon-
tificem omnia subvertentem ferre cogatur,
nec ullo pacto possit publicam pestem depel-
lere? JUL. An si corrigendus est Rom. pon-
tifex per concilium corrigatur oportet.
Porro concilium cogi non potest invito pon-
tifici: alioqui conciliabulum sit, non con-
cilium. Quod si maxime cogatur, nec
statui quicquam potest refragante Pontifi-
ce. Deniq, restat extremum presidium,
absoluta potestas, qua longe jam superior
est unus Pontifex universo concilio. Ce-
terum submoveri sacerdotio non potest ob
quodvis crimen. PE. Non ob homicidium?
JUL. Nec ob parricidium. PE. Non ob
fornicationem. JUL. Bona verba imò ne
ob incestum quidem. PE. Non ob simonia-
tam impietatem? JUL. non vel ob sexen-
tas. PE. Non ob veneficium? JUL. Ne
ob sacrilegium quidem. PE. Non ob blasphe-
miam? JUL. Non inquam. PE. Non ob

hec omnia simul in unam ceu lernam con-
flata? JUL. Adde si liber sexcenta flagi-
tiorum nomina, his quoq; fediora, non po-
test tamen Romanus Pontifex ob ista sub-
moveri loco. PE. Novam verò mihi Rom.
pontificis dignitatem predicat, siquidem
huic scilicet impune pessimum esse: Tum
magis novam infelicitatem ecclesie, si tale
portentum nulla queat via excutere, ta-
lemq; cogatur adorare pontificem cujus-
modi nemo toleraret stabularium. JUL. L.
Ob unum quiddam duntaxat amoveri posse
dicunt. PE. Ob quod obsecro benefactum?
quandoquidem ob malefacta non potest, si
ob hec, que dixisti, non potest. JUL. Ob
crimen hereseos, & ita demum si publice
sit convictus. Verum id quoq; frivolum
est: neq; vel tantillum officit pontificie ma-
jestati. Primum illi in manu est, legem
ipsam abrogare, si minus placeat. Deinde
quis ausit summum pont. in crimen voca-
re? presertim tot armatum presidij? Ad
hec si forte prematur concilio, facilis est
palinodia, si inficiari non liceat. Postremo,
mille

mille sunt cuniculi, quibus facile possit elabi: nisi prorsus stipes sit, non homo. PE. Sed dic mihi per pontificiam dignitatem, qui leges istas tam praeclaras condidit? JUL. Quis alius nisi fons legum omnium. Rom. pontifex? Atqui ejusdem est legem abrogare, interpretari, dilatare, astringere; utcumq; visum est suis expedire commodis. PE. Felicem profecto pontificem si legem ferre possit, qua Christum etiam eladat, nedum concilium: quanquam aduersus hujusmodi pontificem, cujusmodi tu modo descripsisti, palam scelerosum, remulentum, homicidam, simoniacum, veneficum, perjurum, rapacem, portentosis libidinum generibus undiq; conspurcatum, idq; propalam, non tam optandum generale concilium, quam plebs armata saxis, ut publicus orbis pestem, tollat e medio. Verum age, dic mihi quid est causa, cur Rom. pontifex tantopere horreat generale concilium? JUL. Quin idem a monarchis queris, cur Senatum & celebres concessus oderint? Nempe quod turba tot excellen-

etiam virorum nonnihil obscuretur regia
dignitas. Qui docti sunt, ijs litera fidu-
ciam & audaciam addunt: qui boni con-
scientia freti, liberius loquuntur, quam
nobis expediat: qui dignitate praediti,
authoritate utuntur sua. Accedunt &
inter hos nonnulli, qui nostrae invident glo-
riae, & hunc animum secum afferunt, ut
minuant pontificis & opes & autoritatē.
Deniq; nullus hic asidet, quin sibi putet a-
liquid adversus Pontificem licere concili-
atulo, nimirum alias invictum. Proinde
vix ullum concilium tam feliciter cessit, ut
speramus ille pontifex nō aliquam majestati-
suae jacturam senserit, minusq; summus dis-
cesserit. Cujus rei vel ipse testi esse po-
tuis, nisi prorsus excidit. Nam quantum-
cumq; quidem de rebus leviculis agebatur,
non de imperijs & regijs censibus, ut nunc,
tamen Jacobus, ausus est tuae orationi non-
nihil de suo adycere. Etenim quum gen-
tiles onere Mosauca legis in totum liberaf-
ses, Jacobus succedens fornicationem exce-
pit, & sanguinem, & idolothyrum, veluti
corrigeni

corrigenz tuam sententiam: ut hodie quoq;
sint, qui hac re commoti, non tibi, sed Ja-
cobo putent fuisse summi pontificis autho-
ritatem. PE. Igitur illud spectandum exi-
stimas: ut salva sit regia summi pontificis
majestas, ac non magis publica utilitas
reip. Christiana. JUL. Ad suum quiq;
commodum spectat, nos nostrum agimus
negotium. PE. Atqui si Christus idem fe-
cisset, jam non esset ecclesia, cujus te mo-
narcham esse jactitas: & non video quã
conveniat, ut qui Christi vicarius appellari
gaudeat, Christo diversa sequatur. Sed
illud jam expedi quam arte schismaticum
illud, uti tu vocas concilium discussuris?
JUL. Dicam equidem, assequere si potes
Primum Imperatorem Maximilianum (sic
enim vocant) ut est unus omnium minimã
difficilis, & meti per solennes nuncios con-
cilium indixerat, tamen non dicendis mo-
dis ab instituto seduxi. Præterea Cardis-
nalibus aliquot arte simili persuasi: ut quot
publicati jam instrumentis statuerant, ac-
sitis notarijs ac testibus negarunt. PE.

An istud licet? JUL. Quid ni liceat, ap-
probante summo pontifice? PE. Quid ig-
tur si volet iusjurandum, iusjurandum non
est: ut à quo passim quos vult liberat. ILL.
Sed tamen ut ingenuè dicam, id erat paulo
quidem impudentius: verum non patebat
via commodior. Deinde, quum videbam
futurum, ut apud nonnullos invidia conci-
lii premeret, maxime quod sic esset indi-
ctum, ut non excluderer, sed suppliciter
invitater rogarerq; praesidere: vide quam
jam technam repererim, superiorum se-
cutus exemplum. Ipse vicissim ad conci-
lium provocavi: causans, nec tempus, nec
locum satis idoneum esse, quem illi presti-
tuissent: Et Romæ subito concilium indi-
xi, quo neminem venturum arbitrabar Iu-
lio non amicum, aut certè non obsecunda-
turum. Sic enim multis exemplis docue-
ram. At protinus in hunc usum complu-
res cardinales creavi meis institutis accom-
modos. GEN. Hoc est, facinorosissimos.
JUL. Rursum hoc concilium, nisi indixissè,
concilium non fuisset: & tamen haudqua-
quam

quoniam expediebat rebus meis tantam episcoporum & abbatium turbam huc consueret inter quos fieri non potest quin aliquo, prohi p̄q̄z fuerint futuri. Itaqz monui, ut sumptibus parcerent: & singula regiones unum aut alterum duntaxat mitteret. Deinde cum ne hoc quidem satis viderem, & paucos ex tot provincijs ad magnum reddituros numerum, denuo illis jam ad iter accinctis denunciavi ne venirent: concilium in aliud tempus prorogandum: commentus ad id causas utcuqz probabiles. Atqz ijs artibus exclusis universis rursus advertens quem prescripseram diem, Rome concilium institui, cum ijs duntaxat, quos ad id paraveram. Inter quos etiam si qui fuerant, qui dissentirent a me, tamen illud certam habebam, Julio neminem refragaturum, tanto armis & satellitibus superiori. Jam ad hunc modum ingentem invidiam movi Gallicano illi concilio, dimissis quoquo versum literis, in quibus de nostro sacrosancto concilio faciebam mentionem. concilium illorum execrans, con-

B f ventis

~~pontificum~~ *satana*, conciliabulum diaboli,
schismaticam conspirationem subinde no-
minans. PE. Oportet sceleratissimos fuisse
Cardinales authores ac principes concilij.
III. De moribus nihil queror: Sed caput
hujus negotij fuit cardinalis Rothomagen-
sis, qui nescio qua sanctimonia, semper huc
spectavit, ut ecclesiam redderet emendatio-
rem. Idq; fecit locis aliquot. Hunc mors
eripuit mihi, tum rem faciens omnium
gratissimam. Successit huic Cardinalis
titulo sanctæ crucis, Hispanus, vita quidam
inculpata, sed rigidus, senex ac theologus.
Quod quidem genus hominum sermè solet
esse infectum Romani Pontificibus. PE.
Atqui homo theologus nihil habebat, quod
suo factò probabiliter obtexeret? III.
Per multa. Agebat enim nulla fuisse tem-
pora inquietiora quàm tunc erant, nunquàm
ecclesie morbos magis intolerandos: itaq;
generali concilio succurrendum me, cum
ad summum pontificum admitterer sacra-
menti adactum, ut secundo ab inito pon-
tificatu anno concilium indicerem, & ita
adactum,

adauctum, ut nec à Cardinalium confessa
posse absolvi: Deinde sapius à fratribus
Cardinalibus meis admonitum, rogatum,
interpellatum à principibus, quidvi potius
quam hoc in aurem admisi: ita ut palam
appareret Iulio vivo nunquam futurum
concilium. Citabant exempla superiorum
conciliorum: citabant leges aliquot ponti-
ficias, quibus ostendebant me cum meis de-
tractare concilium, ad se jus indicendi de-
volutum. Cateris item principibus con-
ventibus, indicendi munus ad Imperatorem
Romanum qui olim solus indicebat. & ad
Gallorum Regem, qui præcipuus esset, per-
tinere. PE. Num interim in te nescinda
dictu scribebant? III. Imò surciferi plus
hic sapiebant quàm volebam. Rem odio-
sissimam mira modestia tractabant: & non
solum temperabant à maledictis, sed me
nunquam nisi cum honoris præfatione ro-
minabant, rogantes & obsecrantes per o-
mnia sacra piæq; ut quod me dignum erat,
quodq; jurejurando pollicitus essem, consilio
in dicto præsiderẽ, pariterq; secum sanandis

B 6

Eccle-

Ecclesie malis operam commodarem. Nec
dici potest, quantum hac temperantia mihi
conflarit invidie: presertim cum omnia
sua sacris literis condirent, Nam apparet e-
ruditos aliquid adhibitos ad id. Addebant
interim jejunia, orationes, miram vite fru-
galitatem: ut magis etiam me premerent
opinione sanctitatis. PE. Tu contra quo
titulo concilium indixeras. IUL. Longe
splendidissimo. Ostendebam mihi in animo
esse primum corrigere caput ecclesie, hoc
est, me ipsum, Deinde principes Christianos.
Postremo plebem universam. PE. Bellam
audio comediam, sed jam expecto catastro-
phen. Iuvat audire quid Theologi illi in
Satana conciliabulo statuerint. IUL. In-
digna, abominanda, refugit animus com-
memorare. PE. Obsecro tam nefanda?
IUL. Prorsus impia, sacrilega, plus quam
heretica: quibus nisi manibus & pedibus
obstitissem, imo armis pariter atq; ingenio,
actum erat de dignitate ecclesie Christia-
nae, PE. Tanto magis exspecto que sint ista.
IUL. Adharresco referens. Id agebant
scelesti.

scelasti, ut ecclesiam tot opibus ac tanta
ditione florentem, ad veteras illas sordes, ac
miseram frugalitatem revocarent: ut
Cardinales qui nunc vite strepitu quosvis
antecellunt tyrannos, ad paupertatem re-
digerentur: ut Episcopi multo contractius
viverent, minus satellitum, minus alerens
equorum. Deceverant, ne passim Car-
dinales absorberent: episcopatus, abbatias,
sacerdotia: ne quis unus plures episcopatus
complecteretur. Istos qui per fas (ut a-
jebant) nefasque sexcenta, si possint, cumu-
larant sacerdotia, coercendos censebant, ut
his essent contenti censibus, qui frugali sa-
cerdoti satis essent: Ne quisquam create-
tur summus pontifex, aut episcopus, aut
sacerdos interventu munerum, aut respectu
favoris, aut turpis obsequij. sed duntaxat
ex vite meritis. Quod si compertum esset
illico submoveretur. Ut liceret Ro. pon-
tificem palam facinorosum, ab honore de-
pellere. Ut episcopi scortatores, ac temu-
lenti, privarentur administratione. Ut
sacerdotes palam facinorosi, non solum sa-

B 7

cerdos

Sacerdotio, verum membro corporis mutilarentur. Aliaq; id genus per multa. Nam omnia referre piget. quae prorsus eo tendebant, ut nos onerarent sanctimonia, divitijs & imperio spoliarent. PE. Quid igitur contra haec statuebatur in illo sacrosancto concilio Romano? ILL. Iam mihi videris oblitus id quod dixi, me nihil aliud agere voluisse concilij praetextu, nisi ut clavum clavo pellerem. Primus ille conventus consumptis solennibus quibusdam ceremonijs ex antiquitate relictis, quas ob antiquitate adhuc utrunq; placet observare, etiam si nihil ad rem pertinent: peracta sacra duo, alterum de sancta cruce, alterum de sancto spiritu, tanquam hujus afflatu res ageretur. Deinde recitata oratio plena laudum mearum. Proximo confesso, quanta vi potui torse fulmen in schismaticos illos Cardinales plusquam impium, plusquam sacrilegum, plusquam haeticum pronuncians, quicquid illud esset quod aut jam stasuisissent, aut statuere parerent. Tertio confesso eodem fulmine terrui Galliam, mundis

mundini à Lugduno translatis. & quibusdam Gallie partibus nominatim exceptis, quo magis alienarem à rege plebis animos, & aliquam inter ipsos seditionem excitarem. Atq; hæc statim acta, quo plus haberent authoritatis bullis prodita, ad omnes mihi principes, præsertim ad hos, quos videbam in nostram factionem propensiores. PE. At præterea nihil actum? IVL. Id actum est quod volebam: vici, si modò nostra valebunt decreta. Tres illos Cardinales qui persisterunt in captis, Cardinalitia dignitate publicis ceremonijs spoliari, sacerdotiorum census alijs contuli: ne facile possent restitui, ipsos tradidi Satanae, libentius tamen igni traditurus, si in manus meas incidissent. PE. Attamen si vera narras nõ paulò sanctiora videntur illius schismatici conciliabuli decreta, quàm tui sacrosancti concilij: unde nihil adhuc video produsse, nisi minas tyrannicas, execrationes, & astu mixtam crudelitatem. S; Satanas fuit author istius conciliabuli & propius videtur ad Christum accedere, quàm
Spiritus

spiritus ille nescio qui, qui modò vestrum
moderatus est concilium. IUL. Quin tu
quid loquaris etiam atq; etiam vide. Nam
omnibus bullis meis execratus sum omnes,
quicunq; illi conciliabulo quocunq; modo
faverint. PE. Miser ut adhuc veterem
spirat Iuliam. Sed quis tandem hujus exitus
negotij? IUL. Hoc equidem in statu
reliqui, quorsum evasurum sit, viderit for-
tuna. PE. Nimirum schisma manet. ILL.
Manet, & quidem periculosissimum. PE.
Et tu Christi vicarius schisma maluisti,
quàm verum concilium? ILL. Vel tres-
centa schismata potius, quàm me velint in
ordinem cogi, & ad totius vitæ reddendam
rationem adigi. PE. Ita tibi conscius? ILL.
Quid id tua? PE. Intelligo. Non expedie-
bat eam movere camerinam, sed penes us-
tros erit victoria? ILL. Istud fortuna est
in manu, Quamquàm à nobis plus est pec-
cuniarum. Gallus exhaustus est diutinis
jam bellis, Anglus auri montes habet intactos
adhuc. Illud indubitato possum vas-
tiscinari: Si Gallus vicerit, id quod abo-
minor.

minor, vertentur rerum nomina, sacro
sanctum illud concilium, satana concilia-
bulum erit. Ego idolum pontificis, non
pontifex, penes illos Spiritus sanctus erit
nos spiritu Satana fecerimus omnia. Ver-
rum ingens mihi fiducia est in relictis pec-
cunijs ne hæc fiant. PE. At quid rei tandem
incidit adversus Gallos, & horum Regem?
quem vestri majores Christianissimi titulo
decorarunt: præsertim cum illorum præsi-
dij fatearis & vixisse te, & ad istam plus,
quàm imperialem coronam erectum: denig,
Bononiam, & reliquas urbes, recepisse, do-
muisse Venetos, omnibus invictos. Quo-
modo totam recentium meritorum abolita
memoria? Quomodo tot discissa fœdera?
III. Istam explicare fabulam perlongum
fuerit. Verum ut summatim dicam, nihil
A me novatum est; Sed quod jam olim
animo parturieram, tum parere capi: quod
antea rebus ita poscentibus, dissimularam,
tunc aperui. Gallis nunquam ex animo
benè volui. Hoc tibi de tripode dictum
puta. Nec ullus Italus ex animo bene vult

Barba-

Barbaris: non Herculem agis, quam lupū
agnis. Sed ego non Italus modò, verum
etiam Gauuensis: tantis per illis utebar as
micis, dum opus esset illorum, ministerio.
Quandoquidem hæcenus utendum est ope
Barbarorum. Interea multa tuli, multa
disimilavi, multa sinxi: deniq; nihil tum
& feci, & passus sum. Verum ubi jam
res in eum propè locum deductæ sunt, in
quem volebam, supererat ut verè Iulium
agerem, totamq; illam Barbarorum fecerem
Italia submoverem. PE. Cujusmodi beluæ
sunt isti: quos vocas Barbaros? IUL. Hos
mines sunt. PE. Homines igitur, at non
Christiani? IUL. Et Christiani, sed quid
hoc ad rem pertinet? PE. Ergò Chris
tiani quidem, sed absq; legibus, absq; litte
ris, agrestem degentes vitam. IUL. Imò
rebus istis maxime florent quin insuper, id
quod illis imprimis invidemus, opibus. PE.
Quid igitur sibi vult Barbarico nomen?
Quid mussas? GE. Dicam hujus vice. Itali
cum sint ex omni barbarissimarum natio
num collavis conflati, confusiq; non aliter
quam

quàm sentina quaedam, tamen è gentiliùm
literis, hanc imbibierunt insaniam, ut ex
tra Italiam natos Barbaros appellent. Quod
quidem cognominis, apud illos, contumes
liosius est, quàm si parnicidam dicas. aut
sacrilegum. PE. Ita videtur. Atqui cum
pro omnibus hominibus mortuus sit Chris
stus, nec apud illum sit ullius persona res
pectus: cumq; tu Christi vicarium profita
teris, cur omnes non complectabar is eodem
enimo, quos non discrevit, ipse Christus?
IUL. Equidem & Indos & Afros, & A
ethiopes, & Græcos complecti cupiam, si
modo munarent, & principum agnoscant
vectigalibus. Verum hos omnes recidit
imus, & proxime Græcos, quòd homines nie
mum tenaces, parum agnoscerent Rom.
pontificis majestatem. PE. Ergo Romana
sedes totius orbis veluti horreum est? IUL.
Magnum verò, si omnium metamus carna
lia, cum omnibus nostra spiritualia semis
nemus. PE. Quæ narras spiritualia? Nam
adhuc quidem præter mundana audio vie
hil. Fortasse doctrina sacra trahit
Chris

Christum. ILL. Sunt qui concionentur si
velint. nec eis prohibemus, modo ne quid
dicant adversus majestatem nostram. PE.
Quid igitur? ILL. Quid? cur regibus das
tur quicquid exegerent? nisi quia hic ac-
ceptum referent singuli. quicquid possi-
dent, etiam si nihil ab illis acceperint. Ita
quicquid est sacri usquam, nobis imputan-
dum est, etiam si totam stertamus vitam.
Quanquam præter ista largissimè donamus
indulgentias exigua pecuniola, dispensamus
in rebus gravissimis non maxima summa,
paucis omnibus obvijs benedicimus, idq; gra-
tis. PE. Equidem nihil horum intelligo. Sed
redi ad id quod institutum erat: quam
ob rem tua ~~sanctissima~~ majestas tantopere
Barbaros horreat, ut cælum terra miscen-
dum duxeris, quo illos ab Italia depelleres.
ILL. Dicam, superstitiosum est, cum omne
Barbarorum genus, tum præcipuè Gallorum
Nam cum Hispanis non pessimè nobis con-
venit, sive linguam spectes, sive mores.
Quanquam hos quoq; submotos volebam,
quo prorsus nobis liceret more nostro agere.

PE.

PE. Colunt præter Christum & alios Deos?
III. Imò. Christum ipsum nimis anxie
colunt, Antiquis quibusdam & jampri-
dem obsoletis vocabulis. mirum est quàm
adhuc homines stultissimi promoveantur.
PE. Fortè magicis. III. Nugares: imò
simonia, blasphemia, sodomia, veneticio,
sortilegio. PE. Bona verba. III. Itidem,
ut tu nunc abominari, & isti. PE. O-
mitto nomina, at res apud vos sunt, ne di-
cam apud ullos Christianos. III. Sanè
Barbari non ipsi vacant vitijs, sed cum di-
versis laborent, nostra execrantur, suis
blandiuntur. Nos contra, nostris blan-
dimur, illorum abominamur. Nos abo-
minandum probrum ducimus, ac per fas,
nefasq; fugiendum paupertatem: illi vix
Christianum esse existimant opibus frui vel
sine fraude queritis. Nos ebrietatem nec
nominare audemus (quanquam hac quis
dem in parte, non ita vehementer ab illis
dissentiam, si cetera convenient) at Ger-
mani leve putant erratum, & festivum
magis quam sceleratum. Usuram vehe-
menter

menter execrantur illi, at apud nos nullū
hominum genus eque necessarium Ecclesie
Christi. Venerem proposteram usq; aded
spurcatam ducunt illi, ut si quis vel nomie
net modò, & aërem & solem existiment
pollui: nobis longè diversa sententia est.
Item simonia, jam olim e rerum natura
sublatum vocabulum, velut umbram ade
huc formidant illi: ac antiquitas jam ves
terum leges mordicus tenet. Nos aliò
spectamus. Atq; hujusmodi permulta sunt
alia, in quibus nobis non convenit cum Bar
baris. Proinde cum simus tam dissimili
vitæ instituto: procul arcendi sunt à nostris
mysterijs, magis suspecturi si nesciant. Nam
si semel intellexerint arcana curie nostræ,
protinus evulgant: & nescio quo pacto ad
vitia reprehendenda sunt oculatissimi: scri
bunt maledicentissimas ad suos litteras.
Clamant passim apud nos non esse sedem
Christi, sed sentinam Satanae. De me dis
putant, num sim assecutus pontificium sic
vivens, num pro pontifice sim habendus.
Atq; ita primum minuunt nostram apud
ig notes

ignotos sanctitatis opinionem, simul & auctoritatem: qui nihil ante de nobis audierant, nisi quod Christi vicem gereremus, & proximum atq; adeo parem Deo potestatem teneremus. Atq; his rebus intolerabilis ecclesia jactura nascitur. Dispensationes & pauciores, & minores vendimus. Minor census redit ex episcopatibus & sacerdotijs ac abbatijs: Vulgus, si quid exigatur, malignus dat. Breviter, undecunq; paucior questus, & steriliores mundina. Postremo fulmina quoq; nostra minus ac minus horrent. Quod si semel eo processerit audacia, ut dicant sceleratum pontificem nihil agere, ac fulmen minasq; contempserint, nobis ad famem plane redierit res. Quod si procul abfuerint (ita ingenium est barbarorum) impensius venerabuntur, nosq; literis commode scriptis, ex animi sententia rem gereremus. PE. Non optime nobiscum agitur; Si hinc pendet auctoritas apostolica, ut vita ignoretur, nesciantur rethorice. Nos nihil aliud optabamus, nisi ut unive.rsis esset cognitum, quicquid vel in
cubiculo

rubriculis ageremus. Atq; ita demum plus
r imi fiebamus, si vere innotuiffemus. Ves
rum illud expedi, adeo religiosos principes
nunc habet mundus, tantaq; est apud illos
sacerdotum reverentia, ut ad unius, atq;
adeo talium, ad arma descenderint us
niversi, Nam meis quidem temporibus hos,
infestissimos hostes patiebamur. III.
Quantum ad vitam attinet, non sunt adeo
modi superstitiosi Christiani. Nos plane
contemnuunt, ac pro nugamentis habent:
nisi quod aliquot ex his infirmiores nonnihil
metuunt terrificum illud fulmen excom
municationis. Nec hi tamen perinde re
atq; opinione commovetur. Sunt quinos
opes vel sperat vel metuunt: cog nonnihil nos
stra deferunt auctoritati. Quibusdã persua
sum, ingens aliquod infortunium manere
hos, qui sacerdotibus qualibuscunq; negot
tium facessunt. Omnes ferme, ut sunt
civiliter educati nonnihil tribuunt cere
monijs, praesertim a nobis provocati. Nam
ceremoniae seu fabulae quaedam vulgo dan
tur. Caterum res interim serio agitur.

Nos

2.
Nos illos magnifici tituli decoramus, etiã
si sint sceleratissimi. Hunc catholicum
appellantes, illum frensum, alium illu-
strissimum, alium augustum, omnes dile-
ctos filios appellamus: illi vicissim nos san-
ctissimos patres in suis literis vocant: et
aliquoties ad oscula pedum se submitunt:
& ubi non multum negotij vertitur, cedunt
nonnunquam authoritati nostre, quo sibi
pietatis opinionem apud vulgus parent. Nos
illis rosas mittimus consecratas, tiaras gla-
dios & illorum dignitatem, maximis bal-
lis confirmamus. Illi vicissim mittunt e-
quos, milites, pecuniam: nonnunquam &
pueros, atq; ita mutuum (quod ajunt) mutu-
scabunt. PE. Si tales sunt, nondum intelli-
go quo pacto potueris summos reges, ad gra-
vissima bella concitare, presertim ruptis tot
fœderibus. JUL. Atq; si nunc assequi possis
ea que dicam, intelliges ingenium plusquã
apostolicum. PE. Annatar equidem quoad
potero. JUL. Illud imprimis mihi studio
fuit, omnium ingenium, ac precipue prin-
cipum ingenia, mores, affectus, opes, & co-

C

uatus

natus pernoscere, cui cum quo conveniat,
cui cum quo dissidium sit. Deinde his o-
mnibus ad nostram commoditatē uti. Prin-
cipio Gallos facile concitavi in Venetos,
quod inter hos intercederet vetus atq; an-
tiqua similtas. Deinde sciebamus eam
gentem avidam imperij prorogandi. Et
Veneti illorum quoq; nonnullas urbes occu-
parant. Itaq; meam negotium, cum illo-
rum negotio miscui. Tum Imperator, quan-
quam non admodum amicus Gallo, tamen
quia non erat alia spes à Venetis recipien-
di, quae tenebant, (tenebant enim urbes a-
liquot egregias) pro tempore se huic bello
adjunxit. Deinde, quum non placeret
Gallos supra modum crescere (res enim suc-
cesserat feliciter quàm volebam) primum
Hispaniarum Regem in eos extimulavi, pri-
mum hominem, fidei non admodum ada-
mantinae, deinde cujus magnopere refere-
bat, ut eamq; premi Gallorum potentiam,
eum ob alia multa, tum praecipue, ne quan-
do ditione Neapolitana excluderetur. Ad
has Venetos, tametsi non probarem, fictè
tamen.

2.
tamen in gratiam recepi, ut hos quoq; re-
centi cladis dolore exacerbatus in Gallos
immitterem. Rursum Imperatorem, quem
paulo ante cum Gallis conjunxeram, ab illis
distraxi: idq; partim pecunijs, quæ apud
hominem egentem semper valent plurimû,
partim litteris, & nuncijs, renovato veteri
in Gallos odio, quo vir ille miram quæ
semper flagrarit, etiam si deerat ulciscendi
facultas. Jam Anglos sciebam genuino
odio esse in Gallorum gentem: & in con-
junctissimos Scotos. Ad hæc intelligebam
nationem esse præferocem, & belli cupidâ,
idq; potissimam prædandi spe: rum etiam
superstitiosam aliquantulum quod longissi-
me absit à Roma: postremo id temporis, nova
libertate (quæ tandem illis morte regis
anniam severissimi contigerat) insolentes
ac penè remulentos, ut facile jam possent ad
quamvis insaniam extimulari, quodq; ma-
ximè volebam. Accessit ad oportunitatem
rerum mearum Rex idmodum adolescens,
vel puer potius, & nuper regno potitus, in-
genio acri vividoq; ac verè juvenili, hoc est,

C. 2.

inquit.

inquieto & bellicoso, nec etate tantum
ambitiosus, & ad res non mediocres ere-
ctus. Qui jam tum à primis annis huc spe-
ctasse dicebatur, ut Gallos adoriretur ar-
mis. Super omnia affinis erat Hispano Regi,
quem ad arma jam traxeram. Hisce re-
bus omnibus usus sum ad ecclesie commodi-
tatem. Ac sexentis litteris, non absq; in-
genio scriptis, tandem involxi principes
bello, omnium gravissimo. Neq; vero
quemquam ceterorū intentatum reliqui,
neq; regem Hungarorum, neq; Lusitaneæ,
neq; Burgundionum regibus parem ducem.
Verum, quia ad hos nihil harum rerum
attinebat, percellere non quivi, ac sciebam
his tumultuantibus neminem ceterorum
quieturum. Hi igitur, quum suo morem
gererent animo, tamen honestissimum titu-
lum acceperant à nobis: ut quo majorem
cladem inferrent populo Christiano, hoc
religiosius viderentur ecclesiam Dei prote-
gere. Atq; uti magis admireris vel inge-
nium meum, vel felicitatem, belligeraba-
tur id temporis Hispania Rex cum Turcis
incredi-

incredibili rerum successu, maximoq; suo
questu: & tamen illis omnibus omisis in
Gallum universæ vires convertit. Ad
hæc Imperator non fœderibus modo multis,
verumetiam beneficijs immensis devinctus
erat Gallis, vel hoc nomine, quod horum
sumptu operaq; suas in Italia civitates re-
cepisset. Et huic erat quod ageret, nempe
ut sua tueretur: Jam enim Patavium de-
sciverat, & in Burgundia, nempe ut Gelo-
dros hostes gravissimos, (in quos belli sic-
spiciendi fuerat author) à nepote suo Bur-
gundionum principes depelleret. Et tunc
in effectum, ut sui omisi meum ageret ne-
gotium. Cum nulla gens sit, apud quam
minus valeat summi pontificis auctoritas,
quam Anglorum (id protinus liquebit, si
quis divi Thomæ Cantuariensis episcopi via-
tam, ac veterum Regum constitutiones ex-
volverit (ea tamen gens alioqui exactione
impatiensissima, passa est propemodum se
deglabi. Mirum autem quàm sacerdotes
quoq; qui nobis consueverant quicquid pos-
sunt subtrahere, ijs quantumvis impulerat
admiss-

ad miserint: haud perpendentes cuiusmodi
fenestram regibus in posterum aperuerint.
Quaquam nec ipsi reges sati animadver-
tebant, quod exemplum induxerit adver-
sus seipfos. Nempe, ut liceat postea Romano
sacrifico regno movere, quem oderit prin-
cipem. Et Rex adolescens majore etiam
motu rem aggressus est, quam volebam, aut
quam jufferam, tametsi malebam, in hanc
peccari partem. Jam vero longum fuerit
explicare sigillatim quibus artibus eos prin-
cipes ad tam periculosum bellum excitarem
in Christianos, quos nullus unquam Pon-
tífex, vel in Turcas potuit excitare. PE.
At fieri potest, ut bellorum incendium per
ne suscitatum, universum denique mundum
corripiat. III. Corripiat sane, modo Ro-
mana fedes dignitatem, & possessiones tu-
eatur suas. Tametsi conatus sum omnem
belli molem ab Italis in Barbaros rejicere,
dimicant illi, quantum velint, nos spectabi-
mus & fortassis illorum fruemur insania.
PE. Hec ergo nihil pertinent ad pasto-
rem, & patrem sanctissimum & Christi
vicarium

vicarium? JUL. Cur excitant schi-
sma? PE. Atqui peccata non nunquam
ferenda sunt, si plus malorum est a me-
dela. Deinde si tu concilium admisisses,
non erat locus schismati, JUL. Bona
verba. Ego sexcenta bella malim, quam
concilium. Quid si me submovissent a pon-
tificio, veluti simoniacum: & negotiatore
pontificij, non pontificem? Quid, si omnes
vitam meam perdidissent, prodidissentq; in
vulgus? PE. Etiam si verus es pontifex,
tamen satius erat honori cedere, quam tui-
tis orbis Christiani malis tuam tueri digni-
tatem. Si modo dignitas est. Episcopa-
tus indigno commissus, ac ne commissus qui-
dem, sed & emptus, & arreptus. Unde
illud mihi obiter venit in mentem, te con-
cilio quodam divino Galli extitisse pestem,
qui prius Ecclesie te pestem invexerint.
JUL. Per triplicem coronam meam
juro, perq; meos clarissimos triumphos,
si mihi bilem moveris, senties & tu vix
July. PET. O phreneticam. Verum

Hactenus quidem nihil audio, nisi ducem,
non ecclesiasticum, sed mundanum, nec
mundanum tantum, sed ethnicum, imò eth-
nicis sceleratiorem. Gloriaris te plurimū
potuisse ad discindenda federa, ad instau-
randa bella, ad strages hominum excitan-
das. Ista Sathane potestas est, non ponti-
ficis: qui Christi vicarium se fecit, eum
oportet ad illius exemplar quam proximè
accedere. Est in illo summa potestas, sed
cum summa bonitate conjuncta: est sum-
ma sapientia, sed simplicissima. In te po-
testatis imaginem video cum summa mali-
tia, summaq; stultitia copulatam. Quod
11 si malorum princeps diabolus, vicarium sibi
17 cupiat subrogare, quem potius asciscat,
11 quam tui similem? Dic ubi verum aposto-
licum egeris? JUL. Quid magis apostoli-
cum, quam augere Christi ecclesiam? P.E.
Atqui si ecclesia est populus Christianus,
Christi spiritu conglutinatus, subvertisse
mihi videris ecclesiam: qui orbem univer-
sum, ad deterrima bella concitaris, quod
tu impune malus & pestilens esses. JUL.

Nes

Nos ecclesiam vocamus sacras aedes, sacerdotes, & precipue curiam Romanam, me imprimis, qui caput sum ecclesie. PE. At Christus nos ministros fecit, se caput, nisi nunc secundum accreverit. Sed quibus tandem aucta est ecclesia? JUL. Nunc ad rem accedis. itaq; dicam. Illa olim famelica & pauper ecclesia, nunc adeo floret ornamentis omnibus. PE. Quibus ardore fidei? JUL. Rursum nugaris. PE. Sacra doctrina? JUL. Obtundis. PE. Contemptu mundi? IUL. Sine me dicere, verum inquam ornamentis: nam istae verba sunt. PE. Quibus igitur. JUL. Palatij regali- bus, equis & mulis pulcherrimis, famulatu frequentissimo, copijs instructissimis, satel- litijs exquisitis. GE. Scortis formosissimis, lenonibus obsequentissimis. IUL. Auro pur- pura, vectigalibus, ut nullus regum non hu- milis ac pauper videatur, si cum Romani pontificijs, opibus, strepituq; conferatur. Nemo tam ambitiosus, quin se victu agno- scat, nemo tam lautus, quin suam condem- net frugalitatem: nemo tam nummatus,

GE

acc

nec frenerator, quin nostris invidet opibus. Hæc inquam ornamenta & tutatus sum, & auxi. PE. Sed dicito mihi, quis omnium primus istis ornamentis & inquinavit & oneravit ecclesiam, quam Christus purissimam pariter & expeditissimam esse voluit? JUL. Quid istud ad rem attinet? certe quod est caput, tenemus, possidemus, fruimur, quanquam ajunt Constantinum quondam universam imperij sui majestatem in Sylvestrum Romanum pontificem transfudisse, phaleras, equos, currus, galeam, balthcum, paludamentum, satellitium enses, coronas aureas, & auri quidem purissimi, exercitus, machinas bellicas, urbes, regna. PE. Et extant istius munificentie certa monumenta? JUL.
+ + Nulla præter paleam unam, decretis admixtam. PE. Fabula fortassis est JUL. Id vel ex meipso conjicio. Quis enim sanus tam magnificentum imperium cederet vel patri? sed tamen valde libet credere, & curiosis hæc refellere conantibus, silentium magnum minis interdicens. PE. Atqui nihil

nihil adhuc audio, nisi mundum. VII. Tu
fortasse veterem illam ecclesiam adhuc
somniaſ, in qua tu cum famelicis aliquot
epiſcopis frigidum ſanè pontificem agebas,
paupertati, ſudori, periculis, ac mille ob-
noxius incommodis. Iam ætas in melius
commutavit omnia. Alia longè res nunc
eſt Ro. pontifex, tu nomine, tituloq̄ dur-
taxat eras pontifex. Quid ſi nunc videres
tot ſacras ades regijs inſtructas opibus, tot
ubiq̄ ſacerdotum millia pleroſq̄ cenſu am-
pliſſimo, tot Episcopos armis & opibus ſum-
miſ pares regibus, tot ſplendidiffima ſacer-
dotum palatia, præcipuè verò ſi nunc Ro-
ma videas, tot purpuratos Cardinales, le-
gionibus ſamulorum ſtipatos, tot equos
plusquam regios, tot mulos byſſo auro,
gemmâ, ornatos, aliquot ſoleas etiam æ-
reâs & argenteâs calceatos. Iam ſi ſum-
mum pontificem cor ſpiceres, ſublimem in
aurea ſella militum humeri vebi ad manû
motam paſſim omnes adorantes ſi crepitum
audires bôbardarû ſi clangorè tubarû ſi tō-
bos claficorû, ſi fulmina machinarû vide-
res, ſi populi applauſus, ſi acclamationes, ſi
C 6 omnia

omnia tedis collucentia, si summos etiam
principes ad beatorum oscula pedum vix
admitti. Si spectasses Ro. illum sacerdo-
tem pede coronam auream imponentem
Imperatori, qui Rex est regum omnium (si
quid modo valent jura scripta) quanquam
nihil obtineat, nisi magni nominis umbrā.
Hac inquam si audisses, vidissesq; quid tan-
dem diceres? PE. Tyrannum plusquam
mundanum videre me, Christi hostem, eccle-
siae pestem. ILL. Secus loquereris, si vel
unum meorum triumphorum spectasses: vel
eum, quo Bononiam sum inuictus, vel quem
egi Romae subactis Venetis quo Bononia pro-
fugiens, Romana sum reuictus, vel quem
hic egi postremum; Gallis præter omnem
spem fuis apud Ravennam si mannos, si
caballos, si militum armorum aciem, si duo
cum ornamenta, si delectorum spectacula
puerorum, si faces undiq; lucentes, si fer-
culatorum apparatus si pompam Episcoporum,
si Cardinalium fastum, si trophaea, si ma-
nubias, si in caelum rebeantes plebis, ac mi-
litum acclamations, plausu perstreptentia
omnia,

omnia, si lituorum cantum, tubarum co-
nitrua, bombardarum fulmina, si sparsos
in populum nummos, si me veluti numerum
quoddam sublimen ferri spectasses totius
pompe caput & authorem: tum Scipiones,
Emelios, Augustos sordidos ac frugales di-
xisses pro me. PE. Ohe, satis triumphorum
gloriosissime miles, imò illos, licet ethnicos,
odio tui complector, qui cæsis tua causa tot
Christianorum millibus, triumphos agebas
sanctissimus in Christo pater, tot legionibus
interitus author exstitisti, qui nec unam
animulam, neq; verbo, neq; vita Christo lu-
crificeris. O paterna viscera, o dignum
Christi vicarium, qui semetipsum impendit,
ut omnes servaret. Tu ut unum pe-
stilens defenderes caput, totius orbis exitum
accerxisti. III. Ista loqueris, quod invi-
deas glorie nostræ, dum perspicis, quam hu-
milis fuerit tuus episcopatus, cum nostro
collatus. PE. Audes impudens, tuam glo-
riam cum mea conferre? Tametsi mea glo-
ria, Christi gloria est, non mea. Primum
omnium si mihi das Christum optimum esse,

¶

verumq;

Veramq; principem ecclesie, ipse mihi cla-
ves regni dedit, ipse pascendas oves commi-
sit, ipse meam fidem suo preconio compro-
bavit: te pecunia, te studia mortalium, te
fraudes fecere pontificem, si modo pontifex
si appellandus est. Ego tot animarum
millia Christo lucrifeci; tu tot in exitium
traxisti. Ego Romam antea gentilem,
primus Christum docui, tu Christiane jam
gentilitatis extitisti magister. Ego velum-
bra corporis sanabam agrotos, liberabam
a demonio vexatos, ad vitam revocavi de-
functos, & quacunq; incederem, beneficiis
implebam omnia. Quid simile tui habere
triumphi? Poteram verbo quem voluissim
tradere Sathana; & quantum potuerim,
experta est sophra cum suo marito. Ta-
men quisquid habebam potestatis, id in uti-
litatem omnium consumpsi. Tu omnis
inutilis, si quid poteras, imo, & quod non
poteras ad publicam orbis perniciem verti-
sti. III. Demiror, cur in cathalogum glor-
riarum tuarum non hac etiam addas, pau-
periem, vigilias, sudores, tribunalia, car-
ceres, vincula, probra, plagas, cruces de-
nig.

2.
niq. PE. Recte admones: Nam istis de re-
bus justius gloriabor, quam de miraculis.
Horum nomine Christus nos iussit gaudere
& exultare: horum nomine nos beatos vo-
cavit. Ita Paulus collega quondam meus,
cum sua jaectat facinora, non commemorat
urbes armis expugnatas, non legiones ferro
casas, non orbis principes ad bella concita-
tos, non fastus tyrannicos: sed naufragia,
vincula, flagra, pericula, insidias, hic est
triumphus vere apostolicus, haec est gloria
Christiani ducis. Jaectat ille quos genuerit
Christo, quos ab impietate retraxerit, non
quot ducatorum millia congesserit. Deniq;
nos cu[m] Christo perpetuum jam agentes tri-
umphum laudibus prosequuntur, & mali:
te nemo non execrabitur, nisi vel tui simi-
lis, vel adulator. JUL. Rem inauditam
audio. PE. Credo, nam qui tibi fuisset etiam
evangelicas exolvere litteras, Pauli, measq;
epistolas lectitare, tot legationibus, tot fede-
ribus, tot rationibus, tot exercitiis, tot tri-
umphis occupato? At caeterae quidem artes
omnes animum desiderant sordidis va-
cuam curis: Christi vero disciplina
pectus

petus requirit ab omni contagio terrena
solicitudinis purgatissimum. Nec enim
tantus magister e caelo descendit in terras
ut facilem aliquam, aut vulgarem philo-
sophiam traderet mortalibus. Non otio-
sa neq; segura possessio est, esse Christianū,
voluptates omnes ceu venenum aspernari,
divitias perinde ut lutum calcare, vitam
pro nihilo ducere, hac est Christiani homi-
nis professio. Hec quoniam intoleranda
videntur ijs, qui Christi spiritu non aguntur,
ad inania quaedam vocabula, merasq;
ceremonias deslectunt, & factitio capiti
Christi, factitium addunt corpus. IUL.
Quid tandem mihi hanc reliquum facis, si
me nummic exuis, si regno spoliās, si nudas
fenore, si voluptatibus abdicās, si vita pri-
vas? PE. Quin tu igitur ipsum Christum
infelicem pronuntias: qui cum esset omnium
summus ludibrium factus est omnium: in
paupertate, sudoribus, jejunijs, in fame vi-
tam omnem peregit: deniq; morte omnium
probrosissima defunctus est. IUL. Inveniet
fortasse, qui laudet, qui imitetur, nemine.

hū

his sanè temporibus. PE. Atqui hoc ipsum
deniq; laudare, est imitari. Quàquam
Christus non orbat suos bonis: Sed pro fals
sis bonis, veris & aternis locupletat, at non
locupletat nisi prius omnibus hujus mundi
bonis abdicatos ac repurgatos. Ut ipse
totus erat cælestis, ita corpus suum, hoc est,
ecclesiam sui simillimam esse voluit, id est,
à mundi contragijs alienissimam. Alioqui
qui posset esse idem cum illo, qui sedet in ca-
elis, si terrenis adhuc fecibus immergatur.
Verum ubi fuerit excussum ab omnibus hu-
jus mundi commodis, atq; etiam quod am-
plius est, affectibus: tum deniq; Christus suas
explicat opes: pro relictis mellitjs (mò
multa aloè tinctis) voluptatibus, cælestiũ
gaudiorum gustum impartit: pro relictis
opibus longe præstantiores. III. Quis ob-
secro? PE. Ni tu vulgares opes putas,
prophetie donum, donum scientie: donum
miraculorum, nisi vilem putas Christum
ipsum quem quisquis habet, in ipso possidet
omnia. Postremò nisi nos hic pauperem
agere vitam putas. Ha, ha, quo quis in
mundo.

~~mundo est afflictior, hoc uberius deliciarum~~
~~in Christo, quo quis in mundo pauperior,~~
~~hoc in Christo locupletior, quo in mundo~~
~~dejectior, hoc in illa sublimior & honora-~~
~~tior, quo minus vivit in mundo, hoc magis~~
~~vivit in Christo. Verum, cum totum cor-~~
~~pus suum purissimū esse voluit, cū precipue~~
~~ministros, hoc est episcopos: & inter hos quo~~
~~quisq; major est, hoc debet Christo similior,~~
~~& ab omnibus mūdi cōmodis expeditior &~~
~~exoneratior esse. Nunc contra video eū qui~~
~~Christo proximus, atq; adeo par haberi vult,~~
~~omnibus maxime rebus sordidissimis immer-~~
~~sus, pecunijs, ditionibus, copijs, bellis fa-~~
~~deribus, ut ne quid interim de vitijs dicam.~~
~~Et cum sis alienissimus à Christo, Christi~~
~~tamen titulo ad tuam abateris superbiam:~~
~~& illius pretextu qui regnum mundi de-~~
~~spexit, mundanum tyrannum agis: & verum~~
~~Christi hostis exigis honorem Christo debi-~~
~~tum. Benedicis alijs, ipse maledictus.~~
~~Aperis alijs calum; inde ipse procal exclu-~~
~~sus es. Consecras-execratus; excom-~~
~~municas)~~

10

municas, cui nihil est cū sanctū commune.
Quidenim inter te & Turcarum ducem, nisi
quod tu Christi vocabulum prætexis? Certè
mens eadem, consimiles vitæ sordes. Tū
major orbis pestis. IIII. At ego cupiebam ec-
clesiam omnibus bonis exornatam: Sed
Aristotelem ajunt tres bonorum ordines
constituere: quorum quædam sunt fortune,
quædam corporis, quædam anime. Itaq; no-
lebam bonorum ordinem invertere. A for-
tune bonis cepi: fortasse paulatim ad ani-
mi bona venturus, nisi præmatura mors ter-
ris me eripuisset. PE. Præmatura sanè,
nempe septuagenarium, quanquam quid o-
pus erat aquam igni misceres. JUL. Atquè
si desunt ista commoda, vulgus nos non pilò
faciet. Quin nunc quoq; metuunt & ode-
runt. Atq; ita tota resp. Christiana colla-
beretur, ni contra vim inimicorum sese de-
fendere queat. PE. Imò si Christianorum
vulgus conspiceret in te veras Christi dotes,
nempe vitæ sanctimoniam, sacram doctri-
nam, charitatem flagrantem, propheti-
am, virtutes: hoc te magis suspiceret
quo

quo à mundi commodis intelligeret mundio-
diorem. Et Christiana resp. latius flore-
ret, si puritate vitæ, si contemptu, volu-
ptatum, divitiarum, imperij, mortis, gen-
tilibus esset admiranda. Nunc non solum
contracta est in augustum, verumetiam si
diligentius excutias plerosq; nomine dun-
taxat invenies Christianos. Quæso te nõ
reputabas tecum cum esses summus ecclesia
pastor, quibus modis nata esset ecclesia, quibus
aucta, quibus constabellitata? Num
bellis, num opibus regijs, num equis? Imò
potentia, sanguine martyrum, & nostro,
carceribus, flagris. Tu ecclesiam dicis au-
ctam: cum mundana ditione onerati sint
illius ministri. Ornatam vocas: cum mundi
muneribus ac delitijs inquinatur. Defen-
sam appellas: cum pro sacerdotum peculio
mundus universus bellis perniciosissimis cõs-
fictatur. Florentem dicis: cum mundi
voluptatibus ebria est. Tranquillam, cum
nemine reclamante, divitijs, imò vitijs frui-
tur. Atq; his bracteatis principibus im-
posuisti: qui te preceptore docti, magna
sua

2.
sua latrocinia ac furiosos conflictus, Christi
defensionem vocant. IUL. Atqui ista nans
quam antehac audivi. PET. Quid igitur
docebant te concionatores? IUL. Ab illis
quidem nihil nisi meras laudes audiebam:
phaleratis verbis mea praeconia detonabāt,
me Jovem fulmine concutientem omnia,
me verum quoddam numen esse praedica-
bant: publicam orbis salutem: aliāq; id
genus permulta. PE. Nec mirum sane, nul-
lum exituisse qui te condiret: cum tu sal-
esses insulsus & fatuus. Nam id proprium
apostoli viri munus, alios docere Christum,
idq; purissime. IUL. Non aperis igitur?
PE. Cuivis potius, quam tali pesti. Nam
tibi quidem omnes excommunicati sumus.
Sed vis consilium non malum: habes ma-
num hominum strenuorum: habes pecu-
niam immensam: es ipse bonus edificator,
extrue tibi novam aliquam paradisum, sed
probe munitam: ne possit a cacodemoniis
expugnari. IUL. Imo faciam quod me
dignum est: operiar menses aliquot: &
auctis copijs meis, vi deturbato vos istinc
visti

CC

nisi in deditiōem veniatū. Neq; enim
dubito, quin brevi sint e' bellorum stragibus
sexaginta hominum millia huc pervētura.
PE. O pestem: O miseram ecclesiam. Sed
heus Genie, nam tecum magis libet confa-
bulari quā cum isto teterrimo monstro.
GE. Quid est? PE. Sunt istiusmodi cateri
quōq; Episcopi? GE. Bona pars huius est
farina; verum hic omnium antesignanus.
PE. Tu videlicet hominem ad tot excitaſti
flagitia? GE. Ego minime, imō adeo pra-
currebat, ut ipse vix alis adiutus assequi
possem. PE. Sane non miror si huc tam
pauci adveniunt: cum huiusmodi pestes
ecclesie gubernaculis assideant. quando-
quidem vulgus utcunq; sanabile esse vel
hinc conjicio: quod ob solum pontificis
titulum tā spurca cloaca defert ho-
morem. GE. Rem ipsam dicis, sed
jam dudum inuuit mihi
meus Imperator: &
baculū movet,
itaq; va-

ORA

ORATIO.

AD CHRISTUM OPTIMUM MAX. PRO
ILLIO SECUNDO LIGURE
PONT. MAX. A QUODAM BENE DOCTO
ET CHRISTIANO PERSCRIPTA.

Leges & adficeris.

DOMINE Jesu Christe, qui
vere summus ex pontifex, & u-
nicum ac unum ecclesie tue cap-
put, quam primus ipse sacrosancta morte
tua deo patri reconciliasti. apostolorum san-
guine dilatasti, martyrum supplicijs con-
stabilisti, virginum puritate, confessorum
pietate ornasti. locupletastiq; (nam hujus-
modi presidys regnum tuum, utiq; spiri-
tale, constat) da quaesumus ILLIO secun-

do, ut:

do, ut quod assidue gaudet audire, id re
quod ipsa studeat esse: hoc est, sanctis
mus, non inquinatissimus: pater, non ty
rannus: servus, non dominus. Tu qui so
lus es medicus immortalis & eff. cax. purga
cerebrum illius & animi domicilium, in
quo tuo numini sedem esse oportebat, omnia
mania: purga cor ejus omnibus imperiis, &
illusionibus spurcissimi demoni, qui mille
dolis non desinit insidias struere tuo gregi:
ut tuo jam spiritu ductus atq; animatus, ea
sapiat, ea diligat, ea molietur, ea sectetur:
non quae sunt hujus mundi, id est, satanae,
sed quae Dei, cujus vicarius appellari non
gravatur. Tu qui novas omnem creatu
ram, inferi illi mentem sobriam, ut crapu
la nidoribus ac nebulis libera, meminisse
possit, quem occupavit locum, cujus vicem
gerere debeat, nimirum tuam: qui repu
diatis omnibus hujus mundi bonis, dilectam
etiam animam tuam sponte pro ovibus tuis
impendisti: quo veri pastoris officio surge
veris, reliquisq; qui pastoris nomen & vi
cem capeferent, exemplum relinqueres:

2.
fac ut posthac Julius non nisi tui spiritus
musto repleatur, ut sit sobria quadam &
sancta ebrietate temulentus: ut nihil jam
cum pudeat, nisi turpitudinis: nihil hor-
reat, nisi quæ tu odisti, nihil amet, nisi ce-
lestia, nihil sapiat, nisi te, in quo uno bona
sunt omnia. O transformator omnipo-
rens, qui solus immensa tua potentia vales,
vel ex Satana angelum lucis facere, pro-
figa à Julio universam vitiorum colluvi-
em: ne sponsam tuam, quam, ut imma-
culatam haberes, sanguine tuo lavasti, con-
taminatissimus gubernet: ne his qui omni-
bus scelerum omnium veniam pollicetur,
ac vendit, ipse sit sceleribus omnibus obno-
xius: ne qui caput ecclesie vocari studet,
membrum sit diaboli: ne qui claves osten-
tat, quibus regnum calorū alijs aperiatur,
ipse sit à tuo regno longè seclusus: ne qui
alios à communionem sanctorum excludit,
ipse nihil habeat cum sanctis commune: ne
is per quem seu canalem omnia sacramenta
ad nos derivari dicuntur, ipse ipse nihil ha-
beat facti: ne qui censor omnium esse de-
bet sic

D

bet sic

bet, sic vivat, ut ab omnibus merito repre-
bendi possit: ne qui alios infami pictura
ulciscatur, ipse plurima fedissima de se pre-
beat argumenta, si quis pictura picturam
velit retaliare: ne qui tibi proximus est
honore loci, longissime absit ab te vite dis-
similitudine. Quid enim tibi commune
cum Belial? Quid huic mundo cum tua
philosophia? Procul igitur ab hoc eyce
Sacram auri famem, & huius filiam exe-
crabilem simoniam: tum in sanam domi-
nandi cupiditatem, prodigiosas & dictu
quoque fedas libidines, veneficia, cades, in-
domitam animi ferocitatem, teterrimam
belli sitim, ac reliquas id genus animi pe-
stes: cum quis haudquaquam convenit tuo
spiritui, per quem mitescunt ac pacantur
omnia: ne monstrum tam inauditum ferat
ecclesia tua, velut ex Deo pariter ac diabolo
conflatum; ut qui Dei terreni cognomen
non invitus audit, nihil minus habeat in
corde, quam Deum. Averte scanda-
lum tam pestilens a populo tuo, ne,
in quo pastoris cultum ac titulos agno-
scunt,

scunt, & quem tuas vices sustinere credūt,
hunc videant avaritia nihil differre à fe-
neratoribus, libidine non cedere. nequissi-
mis, dominandi cupiditate nihil abesse à
tyrannis, perfidia nec à lenonibus vinci, re-
ligione nihilo prestare turcis, crudelitate à
barbarissimis discrepare. Quod si vitia
tollī non possunt, saltem oblivionem immit-
te tuorum animis: ne benedictiones illius
aversentur, si forte in mentem venerit quā
detestanda, quamq̄ non dicenda manibus
illis patret: ne consecrationes illius vitē-
scant, si totius vite spurcitiem cogitent.
Benignissime Jesu, qui verè lux es mundi,
illustra pectus illius lumine fidei: ut jam nō
ab adulatoribus perniciosissimis, qui pessima
molienti dicunt euge euge: Sed de te, qui
veritas es pendeat: nec à Judæis, Chaldeis,
sortilegiis, sed à tuis sacris literis salutem
& oracula petat, atq; expectet: Petri
Pauliq; quorum cathedram tenere videtur,
evolvat epistolas: has imbibat, illorum spi-
ritum illinc hauriat: ut quos semper ex-
primit plumbo, magis exprimat vita: &

D 2

quibus

quibus equari ac etiam anteponi postulat
dignitate, hos vite sanctimonia non grave-
tur saltem sequi. Tolle, tolle Jesu profun-
dum animi lethargum, tolle crassissimam
pectoris noctem: ut videat tuum imperium
ab hujus mundi dominatu longissime dissi-
dere, tuam sapientiam à mundi hujus sa-
pientia ex diametro distare, in summa ni-
bil convenire luci cum tenebris: videat
pontificiam dignitatem, non in accumu-
landis per fas nefasq; opibus, non in vanissi-
mè titulis, non in fastu strepitusq; munda-
no, non in tyrannica potestate sitam esse:
quæ tu semper es aspernatus: sed ita de-
num amplissimum pontificem, si vita san-
ctimonia sit principibus quoq; reverendus:
si vivo Dei verbo grassetur: si tuo spiritu
sit invidus, si sacrarum literarum scientia
dives: si castarum orationum presidio tu-
tus: si vite contemptu semper intrepidus: si
crucis emulatione tibi proximus, ut ita
deniq; summus pontifex appellari glorietur:
si tui simillimus esse studeat, qui nunquam
quæ tua sunt questivisti. Atq; his armis
verd

verè apostolicis instructus, tuis auspicijs,
veros ecclesie hostes fortiter ac feliciter
profliget, avaritiam, libidinem, iracundiam,
pertinaciam, ambitionem, reliquaq; vitia,
que jam sic occuparunt omnia, ut Roma-
nam quoq; sedem, id est arcem ecclesie, sic
impie crudeliterq; populentur, ut nusquam
satanis regnet insolentius, nec usquam
minus sit locus pietati, quam ubi pietatis
fontem esse docuit. Cum his hostibus, cum
his Turcis belligerandum pontifici, sed ar-
mis spiritualibus. Horum opes quantum
attriverit, tantum auferit opes ecclesie.
Sciat ita rem Christianam propagari, non
si fugitiosissimis adjutus copijs magna Chri-
stiani sanguinis jactura, summa Christiana
pacis turbatione, plusculum oppidorum ty-
rannide premat Romanus pontifex: sed si
late regnet in animis hominũ spiritus tuus,
qui docet terrena hæc, pro quibus ethnici
caci digladiantur, pro nihilo ducere. Sal-
tem his malis que vidit, sensit, doctus resi-
piscat & intelligat, quam non sit e re pon-
tificum, secularem administrare ditionem.

D 1

Procul

Procul hunc furorem avertat tua miseri-
cordia ab animo pastoris ut ob mundanam
ditionem, quam non pauci gentiles paulo
cordatiores vel refugerunt, vel deposue-
runt, tuus vicarius omnia bello, sanguine,
caede permisceat: ut qui tuo exemplo, pacis
omine salutat populum, ipse fax sit belli:
& cuius erat christianos principes bella
forte molientes, autoritate sua compefcere,
in modis omnibus conetur, universos Chri-
stiani nominis principes, ad periculosissimū
bellum, non excitare modo, sed etiam co-
gere. Alioqui si quis præter vitia hostis est
ecclesie, quis rogo perniciosior hostis, quam
pontifex impius? Quis Sathanus tantum
stragis infert ovibus tuis, quantum pastor
tuis ornatus titulis, cæteram modis omnibus
lupum agens? Imò quis equè pestilens An-
tichristus, quam summus ecclesie princeps:
qui tui nominis autoritate sublimis, Petri
& Pauli titulis commendatus, tuis deco-
ratus insignibus, tuis armatus legibus omni-
bus his abutitur, ad ea, quæ tibi tuoque, spiri-
tui sunt inimica: & sub protectoris per-
sona

sona populatorem agit: ut ibi vocetur ec-
clesia, ubi synagoga est Satanae. Tbi Chri-
stus pretendatur, ubi nihil nisi caros utq;
nomen haeretici in eos potissimum detor-
queatur, qui pure fortiterq; velint esse
Christiani. Quaeso, si serpens ille vetus ho-
stis tuorum id velit extinguere quod tu con-
didisti: quem ministrum optare possit, ad
haec magis idoneum, quam eum, in quo
summa auctoritas cum summa impietate,
Christi majestas cum vita diabolica sit co-
pulata: ut terrere possit infirmos, fallere
simplices, corrumpere mediocres, improbis
abuti. Exonera Jesu Julium tam intole-
randis negotiorum sercicis, quibus homo,
no etate tantum, verum etiam varijs mor-
bis senex, indigne premitur: ut aliquando
per mundanas occupationes vacet intueri
Scopum, quem tu vicarijs tuis proposuisti:
videlicet, nihil aliud esse spectandum, quam
ut quamplurimos filios te dignos tibi red-
dat. Negas autem te dignos, qui gra-
vantur crucem tuam tollere. Porro cru-
cem tollere quid aliud est, quam nihil ie

hoc mundo vel amare, vel concupiscere? Ad
hunc itaq; scopum fac, ut Julius tuus o-
mnes suos conatus, omnia studia, omnes le-
ges, omnem potestatem referat: non ad ea
que tuus spiritus abominatur. Nec eo tor-
queat muneri authoritatem, ut quicquid
libeat, id uni liceat impune: sed qui omni-
bus leges prescribit, ejus vita legum sit e-
xemplar. Nec ita, sese paret Petri suc-
cessor, ut in solis minis, armis, & hypocrisi,
apostolica dignitatis presidium collocet:
utq; optimos quosq; religioni antistites ma-
ximè suspectos habeat, ac formidet. Et
apud solos eos veneranda sit pontificis au-
toritas, qui quod absint longius, pontificis
vitam ignorant. Fac ut etiamsi per ostiū
non sit ingressus in ovile, si per impias artes
irrepserit, ne fraudi sit tuo gregi: sed tuā
jam virtute immutatus, Petrum illū tuum,
cujus titulo gloriatur, malit emulari, quā
ethnicum illum Julium: cujus solum res
nuisse nomen abunde fati sit, ut ne vitam
quoq; referre libeat: ejus nimirum, qui
omni libidinum turpitudine contaminatus,
insatia-

insatiabili pecunia pariter & glorie siti
nullo facinore immuni insanissimam domo
nandi libidinem, immittentibus furijs,
postremo nec mente satis constans, orbem
terrarum bellis perniciosissimis commisit,
sacra prophanaq; omnia confudit: eog;
processit insania, ut optimi cives sint habiti,
qui illum e medio sustulerunt, ut publicam
humani generis pestem. Absit igitur, ut
hic Julius Julio placeat, audiatq; pestilens
res adultores, Juliani nominis omen in
calum tollentes: ne forte cordatior aliquis
vite similitudinem agnoscens, exitum item
similem impreceatur: Sed Petrum sibi pro
ponat, cui ipse tuas oves pascendas commi
sti, sed non nisi ter amorem professo. Cujus
hac est verè pontificia vox in evangelio:
Ecce nos reliquimus omnia, & secuti sumus
te. Cujus & illa est verè maximi ponti
fici: Aurum & argentum non est mecum:
quod autem habeo hos tibi do. Quantum
absunt ab hac excellentia Petri, qui spiri
tualibus bonis omninò vacui tamen titulos
quosdam & merè pietatis vocabula magna
vendunt.

P. S.

vendunt.

pendunt: ac tantum hoc congerunt, & sibi
congerunt, quod primus ille pastor se non
habere gloriatur. Quam absurdum, ut
pauperis Christi vicarius, præter aurum
nihil habeat: & habeat tantum auri, ut
satrapas quoque ac reges pecunia possit cor-
rumpere. Hanc igitur tam eximiam Pe-
tri sublimitatem, magno animo Julius tuus,
ut verè tuus dici possit. Eumque non solum
vitæ omnibus libera, ut populus tuus in illo
tui videat imagines, non Satana: verum
etiam fedissimam obrue famam, quæ de
illo toto jam orbe terrarum longe lateque vo-
litat: adeo turpis, ut pijs non libeat crea-
dere: sed rursus adeo constans, ut nulli
mendax videri possit. Quæ quidem bonis
mentibus, quas tuus spiritus afflavit, sus-
spira, gemitum, dolorem adducit. Cetero-
rum hostibus fidei risum ac voluptatem as-
fert, apud quos, ob alienam infamiam, male
audit sanctissimum nomen tuum. Prematur
igitur hæc teterrima fama buccina: sed
prematum non silentio, tyrannicis indicto
minis: ut ridiculè quod homines sciunt,
nescire

nescire cogantur : quod vident non videre compellantur ; quod animo verè res eteque cogitant loqui vetentur : sed ipse efficacissimis argumentis , i. vite exemplis , hominum maledicentiam redarguat , sublata fronte , unde facti mores scaterere solènt : ut jam bonus sit odor Deo in vitam fidelium non pestilens fator in perniciem simplicium animarum. Hæc te Jesu pro suo pontifice pijs votis orat grex tuus : qui si pro Iulio nõ meretur audiri , ipse quesumus pontificem agere non graveris : neque patiaris , ut unius vel insania vel impietas , tantam pestem adferat rebus humanis. Excita spiritum , vel Danielis alicujus , qui senis improbi retudat infamiam. Nec omnino sine sponsam tuam fucatis titulis , & commutatis rerum vocabulis , novo tyrannidis genere opprimi. ¶
Qui vivis & regnas cum Deo patre in unitate spiritus Sancti Deus , per omnia secula seculorum
Amen.

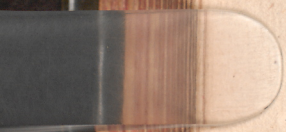
In Germania tandè jam sapiente.

FINIS.

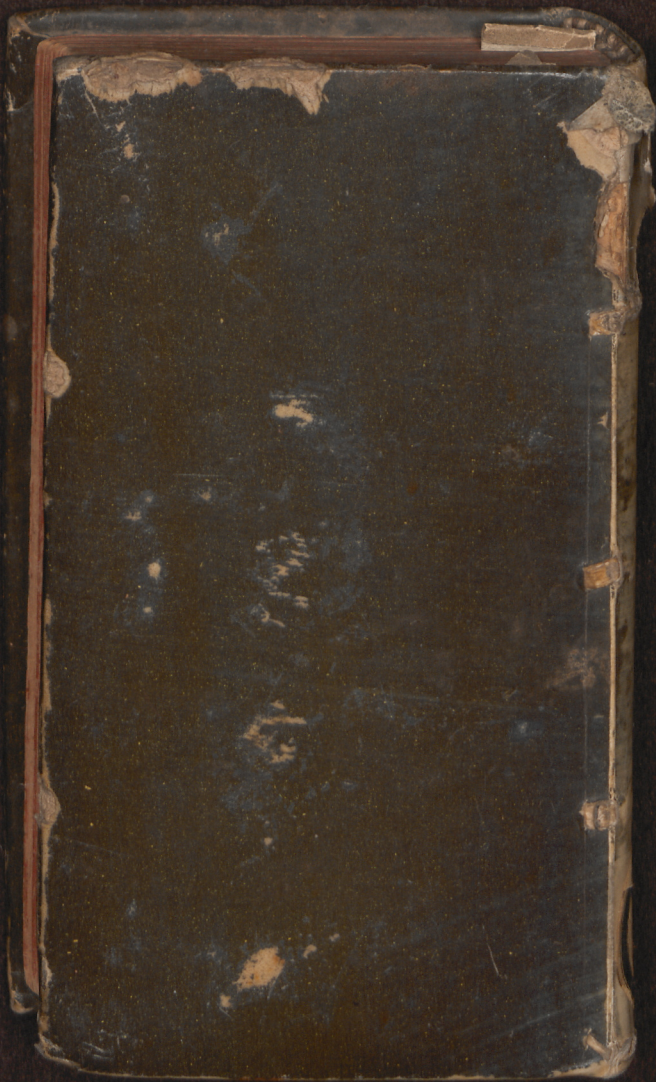

Finne

bit ad principi
partem sibi
pecunia res
miles exterius
conductitius
ximam forte
negocio, tu
mum. Si su
lat in bellum
recte tibi con
uni non vis
cipi, fortassis
ne merite: q
plicem faci
ras barbaror
micidis, pra
potissimum b
adularis, pa
lem feroculu
talium feci
tere: dumq
nitimum su

agnam
us, cuius
ajorem
fit, &
ces, ma
in omni
et pluri
ni stimu
uam non
one. dum
cino Prin
olim be
te sup
ias implo
estis, ho
hos enim
polliceris,
in equa
fina mor
is submit
mcung, fi
ere, pesti
lentissi.

